

Les celebracions del 1992, contestades

Els indis contra el V Centenari

Els indígenes d'Amèrica no toleren la confraternització dels governs americans amb el festeig promogut per Espanya del que, per a ells, va ser una tragèdia col·lectiva. I pensen contraatacar.

La visita dels reis d'Espanya la passada tardor a diversos estats sud-americans ha posat de manifest les protestes que els col·lectius indis duen a cap contra la celebració del V Centenari. Tant és així que alts càrrecs eclesiàstics de Xile van pressionar perquè els monarques espanyols rebessin uns representants d'aquests moviments; encontre que al final no es va produir a causa de la divisió i enfrontament intern existent en alguns grups.

El grau de conscienciació de la pròpia identitat és present en la major part dels indis d'arreu d'Amèrica. Els col·lectius, els moviments i les comissions que els apleguen lluiten pel reconeixement dels seus drets, la revisió de la història i l'oposició a la celebració del V Centenari.

CONTRA LA FESTA DEL 92

El passat 12 d'octubre es va constituir a Mèxic la primera entitat unitària contra les celebracions del 92, el "Comitè 500 anys", que aplega -de moment- set organitzacions que representen 150.000 indis mexicans, amb la finalitat d'estendre's a tots els països americans i organitzar el 1992 un gran congrés que reunixi tots els pobles indis i constitueixi un punt de reflexió sobre el present i el futur d'aquestes comunitats. Aquest congrés servirà per a exposar les realitats del genocidi dels pobles, cultures i tradicions autòctones amb la colonització europea i respondre frontalment a la celebració del V Centenari.

Paral·lelament, es duu a terme la campanya "500 anys de resistència indígena i popular" i el representant del consell mexicà, Zózimo Hernández, va ser fa poc a Catalunya per exposar els seus punts de vista, convidat per la Crida a la

Solidaritat i l'Oficina de suport al moviment indi.

El Comitè 500 anys realitzarà diverses accions de protesta contra l'ambaixada espanyola a Mèxic i el govern d'aquest país. Els seus dirigents asseguren que entre els ciutadans mexicans hi ha un sentiment força estès de rebuig contra el V Centenari. Entre els col·lectius que formen part del Comitè cal destacar el Front Independent de Pobles Indis (FIPI) que és liderat pel diputat Margarito Ramírez i en el qual hi participen activistes zelotals, mixteques i toxolobals.

El secretari general del Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques i les Nacions (CIEMEN), Aureli Argemí, apunta que "hi ha una necessitat de donar respostes al V Centenari", i aquest Comitè és la millor oportunitat per a agrupar esforços i superar les diferències per fer valer els seus drets". Argemí creu que "si Europa s'ha aplegat per la celebració del V Centenari, els indis es veuen obligats a fer el mateix per oposar-s'hi". Per la seva banda, el professor Guillermo Bonfil, fundador del Museo Nacional de Culturas Populares de Mèxic creu que "l'actual resposta índia contra la situació de domini es troba en el fet de la persistència dels pobles indis i la pràctica quotidiana de la seva cultura".

MANCA D'UNIÓ

L'existència de diverses comunitats índies ha dificultat en molts països la unió que han assolit a Mèxic. A Xile, els indis maputxes no van aconseguir posar-se d'acord per ser rebuts pel rei d'Espanya, Joan Carles I, en el seu darrer viatge per aquelles terres. L'acceptació que el monarca havia fet per parlar amb representants de l'organització índia Consell de totes les terres va ser rebutjada pels membres de l'oficialista Comissió espe-

cial de pobles indígenes, els representants de la qual són nomenats pel govern xilè.

Aquesta divisió, si bé és antiga, es va accentuar el 1980 quan Pinochet, en un intent d'exterminar els focus de resistència maputxe, volia repartir títols de propietat privada de la terra, fet que s'oposava a la mentalitat autòctona de posseir-la de forma comunal. L'organització per l'alliberament del poble maputxe (AD MAPU), treballa entorn d'un programa que reclama el respecte per a les minories ètniques, la restitució de les terres usurpades, la indemnització al poble maputxe amb el 15 % de les terres del subsòl i una autonomia que els permeti desenvolupar i fomentar la seva pròpia economia. La terra és, per a ells, la realitat de la seva cultura i relacions socials, i marca unes profundes diferències amb els sistemes europeus. La dirigent d'AD MAPU, Rosa Zurita, afirma que "del V Centenari, en diuen trobada i diàleg entre cultures quan el que ha costat és un genocidi".

LES EMPREMTES DE L'IMPERI

Per la seva banda, el diputat bolivià del Moviment Revolucionari Tupaj Katari d'Alliberament (MRTKL) i teòric del moviment indi, Walter Reynaga, va manifestar en la seva última visita a Barcelona: "El domini espanyol dels nostres pobles fou contrari al dret i a la moral basats en la naturalesa i la dignitat de l'ésser humà", i afegí que "el colonialisme ha destruït a Amèrica una preciosa obra de capacitat creadora de la humanitat, desfent un projecte de civilització que avui hauria estat una aportació significativa a la permanent recerca per part de l'home, de la justícia, el desenvolupament i el perfeccionament". Una opinió similar ha manifestat el sioux Bill

Means, delegat dels pobles indis a les Nacions Unides, afirmant que "la celebració de la conquesta espanyola és una humiliació per als indis que encara som vius".

NO AL MARXISME

Els moviments indis, si bé acostumen a aplegar-se en organitzacions i plataformes revolucionàries, defugen majoritàriament el marxisme i el comunisme, entenent aquestes ideologies com a pròpies de les civilitzacions europees i, per tant, alienes als sistemes de valors indis, que basen la seva economia en el comunitarisme. Rebutgen els corrents polítics tant de dreta com d'esquerra ja que cap d'ells defensen clarament l'alliberament del poble indi. Molts asseguren que les revolucions intentades pel Che Guevara no són vàlides perquè basaven les actuacions en les classes populars ignorant la realitat índia, tenint en compte que aquests constitueixen precisament els sectors socials més desfavorits. Fins i tot els mateixos col·lectius indis manifestaven algunes oposicions contra el règim sandinista de Daniel Ortega a Nicaragua.

Els processos colonials comporten l'aparició de noves terminologies oficials que acostumen a estendre amb facilitat. En aquest sentit, la major part de col·lectius indis rebutgen el nom d'"Amèrica Llatina" per als estats del centre i sud del continent americà, i també el concepte d'*indígena* que, segons un document de la comissió de filosofia i ideologia de la indianitat, correspon a "la ideologia de l'opressió, ja que des del seu mateix origen ha servit als interessos racistes dels governants, de les missions i de l'antropologia per bé que és utilitzat en nombroses ocasions".

Contra aquesta denominació proposen un indianisme que manifesta que "ser indi és el nostre orgull", tot i que el mot *indi* és un error històric (Colom volia anar a l'Índia i va trobar Amèrica). No cal dir que el terme *mare pàtria* és totalment rebutjat entre els indis més conscients de la seva situació col·lectiva.

Els estudis de Darcy-Ribiero assenyalen que el 1492 hi havia entre 70 i 80 milions d'indis a Amèrica, mentre que el 1650 els nadius eren 3,5 milions. Una dada més per a reflexionar.

Santi Terraza

